

Nederlandse kunstvervalsingszaken

Vanaf 1945

Onderzoeksverslag:

drs. J.L. Meijering

Groningen, november 2011

Inleiding Nederlandse kunstvervalsingszaken

Vier geruchtmakende strafzaken op het gebied van valse kunst ná de Tweede wereldoorlog worden uitgelicht:

1 De zaak van Han van Meegeren (1945-1948)

Kunstschilder, geboren op 10 oktober 1889, overleden op 30 december 1947

Van Meegeren staat bekend als een 'meester'-kunstvervalser en als een bijzonder nauwkeurig vervalser. Hij vervalste werk van Vermeer, Frans Hals, Terborgh en Pieter de Hooch. Hij maakte ondermeer zijn eigen verven en gebruikte dezelfde soort penselen die Vermeer ook gebruikte. Zo werd in de verzameling van Reichsmarschall Hermann Göring een 'Vermeer' aangetroffen die kunstexperts niet konden thuisbrengen. Het spoor leidde naar Han van Meegeren, kunstschilder in Amsterdam. In mei 1945 werd Han Van Meegeren gearresteerd. In november 1947 werd hij tot één jaar gevangenisstraf veroordeeld. Een maand later overleed hij aan een hartinfarct in de Valeriuskliniek in Amsterdam. Zonder zijn geruchtmakende vervalsingaffaire zou Han van Meegeren een volkomen onbeduidende schilder zijn geweest. Nu is zijn naam wereldberoemd. De schilderijen die hij gemaakt heeft onder zijn eigen naam, brengen hoge prijzen op. Ook is bekend dat zijn eigen werk wordt vervalst.

2 De zaak van Cor van Loenen (1991-1996), de Eerste Altink -affaire

Beeldend kunstenaar, geboren in Magelang in Nederlands Indië, op 15 september 1942

Cor van Loenen was in het begin van de jaren '90 betrokken bij wat thans bekend staat als de Eerste Altink-affaire. Van Loenen werd ervan verdacht schilderijen van schilders van de kunstkring De Ploeg te vervalsen, dan wel vervalsingen van dergelijke schilderijen te verhandelen. Velen in de kunst- en veilingwereld zien Van Loenen al jarenlang als de kwade genius van het vervalsen van Ploegwerken en het handelen in valse Ploegwerken.

Het Openbaar Ministerie in Amsterdam heeft in 1994 besloten de zaak tegen Van Loenen te seponeren wegens **onvoldoende aanwijzing van schuld**, ondanks de verklaringen van twee getuigen-deskundigen die 28 van de 31 in beslag genomen schilderijen van het echtpaar Van Loenen – onafhankelijk van elkaar – als vals bestempelden. **Niet bewezen kon worden dat Van Loenen destijds wist dat de schilderijen vals waren.**

De Eerste Altink-affaire (1991-1996) veroorzaakte jarenlang een stroom aan publicaties. Van Loenen ontvangt in januari 1993 zijn 31 in beslag genomen schilderijen van Justitie Amsterdam terug waaronder de beide schilderijen getiteld: 'Het Reitdiep' en 'Heuvellandschap.' Ná ontvangst biedt Van Loenen zijn collectie als authentieke schilderijen te koop aan, dit ondanks het feit dat de door de twee getuigen-deskundigen mevrouw Renée Smithuis en de heer Cees Hofsteenge **28 van de 31 eerder in beslag genomen schilderijen als vals hadden bestempeld.**

Op 20 september 1995 schrijft 'De Volkskrant'

(Citaat): 'Volgens hem (N.B. toevoeging 'Van Loenen') zijn **alle indertijd aangeboden Altinks inmiddels door experts echt bevonden en in gerenommeerde collecties terechtgekomen, waaronder die van een museum.'**

3 De zaak Geert Jan Jansen (1994 – 2001)

Kunstschilder, geboren in Waalre in 1943

De Nederlandse 'meester'-vervalser Jansen is vooral bekend geworden met het vervalsen van honderden vervalsingen van met name de Nederlandse schilder Karel Appel en vervalsingen van onder meer Henri Chagall, Matisse, Joan Miro en Pablo Picasso. Op een boerderij in Frankrijk in La Chau, ten zuiden van Poitiers werd Jansen in 1994 gearresteerd. Tijdens het onderzoek naar de vervalsingen werd bij een certificaat van een Chagall-tekening een vervalsing geconstateerd. Het Chagall-comité in Parijs verifieerde de vermeende Chagall-tekening en kwam tot de conclusie dat het certificaat een vervalsing was en de tekening dus ook een vervalsing moest zijn. 'De meester-vervalser van de twintigste eeuw', zo werd hij bij zijn arrestatie genoemd. Jansen stond in 2000 terecht in Orléans en werd uiteindelijk veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf en vijf jaar voorwaardelijk. Ook werd hij drie jaar uit Frankrijk verbannen en **al zijn schilderijen moesten worden vernietigd**. Later heeft de Franse Justitie enige honderden schilderijen aan Jansen teruggegeven.

4 De zaak Klaas Gubbels (2006 – 2009)

Kunstschilder, geboren te Rotterdam op 19 januari 1934

Op 23 oktober 2006 is door kunstschilder Klaas Gubbels en Roland Jansen van Galerie Willy Schoots aangifte gedaan van het vervalsen van schilderijen van de beeldend kunstenaar Klaas Gubbels. De Rechtbank in Den Bosch heeft op 15 april 2008 een half jaar onvoorwaardelijke plus een half jaar voorwaardelijke celstraf opgelegd aan een kunsthandelaar uit Eindhoven die vanaf 2004 tientallen vervalste schilderijen van de Arnhemse kunstenaar Klaas Gubbels heeft verkocht. De kunsthandelaar moet gedupeerden in totaal ruim 75.000 euro terugbetalen. Volgens de rechter heeft de kunsthandelaar **beroepsmatig inbreuk op het auteursrecht** gepleegd en is hij schuldig aan oplichting. Ook heeft – volgens de rechter – de kunsthandelaar, zowel Klaas Gubbels als **de integriteit van de kunsthandel ernstig benadeeld**.